

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ
ГжЗ 400/22
29.3.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Ирене Вуковић, председника већа, Станиславе Митровић и Татјане Лемајић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., кога заступа пуномоћник адвокат Милица Марић Крстић из Београда, Војводе Степе бр. 158/22, против тужених Adria Media Group д.о.о., издавача медија “Курир – најутицајније дневне новине Балкана” и “kurir.rs”, Београд, Влајковићева бр. 8 и Рајка Недића, одговорног уредника ових медија, које заступа пуномоћник адвокат Бранислав Глогоњац из Београда, Трг Николе Пашића бр. 12, ради накнаде штете, одлучујући о жалбама странака изјављеним против пресуде Вишег суда у Београду ПЗ 208/21 од 28.03.2022. године, у седници већа одржаној дана 29.03.2023. године, донео је

ПРЕСУДА

ОДБИЈАЈУ СЕ као неосноване жалбе странака и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Вишег суда у Београду ПЗ 208/21 од 28.03.2022. године у ставовима првом, другом, трећем, четвртном, делу става петог изреке којим је наложено туженом Рајку Недићу као одговорном уреднику да без одлагања и коментара о свом трошку, најкасније у другом наредном броју новина објави увод и изреку ове пресуде, као и у ставовима шестом и седмом изреке.

ОДБИЈАЈУ СЕ као неосновани захтеви странака за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Образложење

Побијаном пресудом, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца, па су обавезани тужени да му солидарно на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због повреде части и угледа, солидарно исплате износ од 70.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од дана пресуђења па до исплате. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца у делу којим је тражио да се обавезу тужени да му солидарно на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због повреде части и угледа, поред износа досуђеног ставом првим изреке исплати износ од још 330.000,00 динара, са каматом од дана подношења тужбе па до исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезу тужени да му на износ досуђен ставом првом изреке на име накнаде нематеријалне штете због повреде части и угледа, исплате законску затезну камату почев од дана подношења тужбе

13.05.2020. године па до 27.03.2020. године. Ставом четвртим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени да му на име накнаде нематеријалне штете због повреде права на приватност солидарно исплате износ од 100.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од дана подношења тужбе па до исплате. Ставом петим изреке, наложено је туженом Рајку Недићу као одговорном уредника медија “Курир.рс” и “Курир – најутицајније дневне новине Балкана”, да увод и изреку ове пресуде објави без коментара и без одлагања о свом трошку најкасније у другом наредном броју новина од дана када је пресуда престала правноснажна, док се захтев за објављивање образложења пресуде одбија као неоснован. Ставом шестим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца у делу којим је тражио да се тужени Рајко Недић обавезе да тужиоцу у случају необјављивања одговора исплати новчани износ од 300.000,00 динара. Ставом седмим изреке, обавезани су тужени да тужиоцу солидарно накнаде трошкове парничног поступка у износу од 75.975,00 динара, са законском затезном каматом од дана извршности пресуде па до исплате.

Благовременим жалбама наведену пресуду побијали су и тужилац и тужени, и то тужилац у ставовима другом, трећем, четвртном, шестом и седмом изреке, због погрешне примене материјалног права, а тужени у ставовима првом, делу става петог којим је тужени Рајко Недић обавезан да објави увод и изреку пресуде, како то произлази из жалбе, као и у ставу седмом изреке, и то из свих законских разлога. На жалбу тужиоца тужени су благовремено одговорили.

Испитујући побијану пресуду у смислу одредбе члана 386 ЗПП (“Службени гласник РС”, бр.72/11 са каснијим изменама и допунама), који се сходно примењује на основу одредбе члана 131 Закона о јавном информисању и медијима (“Службени гласник РС”, бр.83/2014 са каснијим изменама и допунама), апелациони суд је нашао да су жалбе странака неосноване.

У првостепеном поступку нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачке 1, 2, 3, 5, 7 и 9 Закона о парничном поступку, на које другостепени суд пази по службеној дужности, а због којих би се ожалбена пресуда морала укинути. Није учињена ни битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 ЗПП на коју тужени неосновано указују жалбом. У пресуди су наведени јасни и непротивречни разлози о свим битним чињеницама који нису у противречности са изведеним доказима, због чега пресуда нема недостатака због којих се не би могла испитати.

Према утврђеном чињеничном стању дана ... године на насловној страни Дневних новина “Курир”, најављен је текст под насловом “... људи за прљаве ...: Имаш ли ... поштеног ...?!”, у оквиру којег је објављена фотографија тужиоца испод које пише “...”. У тексту објављеном на страни 12. и 13. са наднасловом “Истражујемо, ... ради лидер ...” и насловом “... људи за прљаве ...”, те поднасловом “Имаш ли ... поштеног ...?!”, наведено је:

Каква екипа... Овај опозиционар окупио се више него сумњивим људима, међу којима су неки оптужени и осуђени за тешке злоупотребе, попут муљања с државним новцем и сексуалног злостављања малолетника.

..., председник ... и лидер ..., окружен је људима који имају више него спорне биографије, показује истраживање Курира.

Међу његовим сарадницима су, наиме, људи оптужени и осуђени за тешке злоупотребе државног новца, као и за сексуално злостављање малолетног лица, а ту су

и појединци који су више пута у јавности износили ноторне лажи и оптужбе на рачун актуелне власти.

Дуг списак

Тако су људи који су ... били блиски сарадници у време док је био ..., или су на неки начин с њим тада били повезани, и дан-данас у његовом окружењу, и то или у странци коју води или у медијима које контролише. На пример, некад кључни сарадници у градској власти данас су у врху његове странке, попут ..., који је био ..., а касније је оптужен за злоупотребу новца из буџета.

Такође, у врху странке је и ..., преко кога је ... својевремено контролисао неколико дневних листова. Одређену контролу медија ...има и данас, и то преко свог сарадника ..., који је некада био повезан с листом ..., а сада је директор портала ... Комплетан списак људи и њихове биографије прочитајте у боксовима”.

У делу који се односи на тужиоца наведено је: “..., директор ... фирми напао полицајца”, испод којег се налази фотографија тужиоца, а потом је наведено следеће:

“Ни ..., данас директор портала ..., такође дугогодишњи близак ... сарадник, нема чисту биографију. Њихова сарадња датира још од 2002. године, кад је ... био директор „...“, чији је већински власник био ..., а након тога је био и у директорској фотељи његове „...“, која је муљала с рекламама и телевизијским секундама. ... је био директор и „...“, фирме која је имала власништво над листом ... је 2009. осуђен условно на казну затвора од пет месеци због кривичног дела угрожавања јавног саобраћаја које је починио 2005. Такође, 2008. је против њега поднета кривична пријава због напада на полицијског службеника. Тренутно је директор портала ..., који бесомучно промовише

У тексту објављеном дана године на порталу “Курир.рс”, под насловом “... за прљаве ..: Имаш ли ... поштеност ...?!” објављена је идентична садржина текста и фотографија тужиоца, као и у штампаном издању овог листа.

Тужени Adria Media Group д.о.о., издавач је дневних новина “Курир”, као и “Курир.рс”, док је Рајко Недић у време објављивања ових текстова био њихов одговорни уредник.

Тужилац је неколико месеци од оснивања фирме “Директ медија”, био њен директор, али не у време у које се ова фирма везивала за догађаје који су изазивали сумњу на злоупотребу положаја у овој компанији везано за рекламе и телевизијске секунде, а иако је правноснажно осуђен условном осудом у вези са догађајем из 2005. године, ова осуда је брисана из казнене евиденције, те се тужилац сматра неосуђиваним лицем, из којих разлога извештај тужиоца из казнене евиденције не даје податке о тужиочевој осуђиваности. Затим, против тужиоца није поднета кривична пријава због напада на службено лице.

Наводима жалбе тужених не доводи се у сумњу законитост и правилност одлуке првостепеног суда о одговорности тужених и њиховој обавези да тужиоцу накнаде претрпљену штету, која је заснована на савесној и брижљивој оцени сваког изведеног доказа засебно и свих заједно, у смислу одредбе члана 8 Закона о парничном поступку, о чему су у побијаној пресуди, супротно наводима жалбе тужених, наведени ваљани разлози које у потпуности прихвата апелациони суд, налазећи да нема разлога за сумњу у правилност оцене изведених доказа које првостепени суд по слободном судијском уверењу образложено ценио.

На правилно и потпуно утврђено чињенично стање првостпени суд је правилно применио материјално право садржано у одредбама чланова 5, 8, 9, 15, 73, 79, 112, 113, 115 Закона о јавном информисању и медијима (“Службени гласник РС”, бр. 83/14, са каснијим изменама и допунама), када је закључио да постоји солидарна обавеза тужених да тужиоцу накнаде штету коју је претрпео повредом достојанства његове личности односно душевних болова које због тога трпи, с обзиром да је правилно закључио да су информације објављене у наведеном тексту недозвољене информације.

Наиме, правилно првостепени суд закључује да давање наслова тексту “Сви ... за прљаве ...: Имаш ... поштеног ...?!” , са чиме се сагласио одговорни уредник, указује на то да је тужилац лице које се бави недозвољеним радњама, посебно ако се има у виду да је и у самом тексту означен као неко ко се бави прљавим пословима, па ове информације, заједно са неистинитом информацијом да је тужилац осуђиван, као и да је против њега поднета кривична пријава, те непотпуном информацијом у погледу тога да је био директор фирме “...а”, према правилном закључку првостепеног суда представљају недопуштене информације у смислу члана 79 Закона о јавном информисању и медијима, којима се врши повреда достојанства његове личности, части и угледа.

Правилан је закључак правостепеног суда да је информација о осуди тужиоца недопуштена информација у смислу одредбе члана 79 став 2 Закона о јавном информисању и медијима, с обзиром да је рехабилитацијом тужиоца његова осуда брисана, те су престале све њене правне последице, тако да се осуђени сматра неосуђиваним, како то прописује одредбе члана 97 став 1 Кривичног законика (“Службени гласник РС”, бр.85/2005 са каснијим изменама и допунама), коју првостепени суд правилно примењује. Према томе, реч је о правној фикцији а то значи да се свесно предвиђа да одређена правно релевантна чињеница постоји, иако таква чињеница не постоји, па се супротно не може доказивати. Због тога, без обзира што је тужилац потврдио да је правноснажно осуђен због неког кривичног дела, наступањем рехабилитације он се сматра неосуђиваним, те се супротно не може ни доказивати из ког разлога су без утицаја наводи жалбе према којима се ово чињенично утврђење оспорава истицањем да је сам тужилац потврдио да је правноснажно осуђиван.

Неосновано се жалбом тужених оспорава чињенични закључак првостепеног суда о томе да је информација да је против тужиоца због напада на службено лице поднета кривична пријава, неистина информација. Тужени у жалби истичу да се овај закључак не може извести ни из исказа самог тужиоца, који је првостепени суд погрешно оценио као категоричан и децидан у погледу ове чињеничне тврдње. Међутим, супротно наведеном, тужилац је јасно навео да се напад на полицајца никада није ни десио, те да он физички никога није напао.

Правилан је закључак првостепеног суда и у погледу тога да су информације које се односе на то да је тужилац једно време радио као директор у фирми “...”, а “која је муљала са рекламом и телевизијским секундама”, непотпуна информација која, с обзиром на контекст у којем је изнета, представља недопуштену информацију. Наиме, тужилац је био директор у кратком периоду по оснивању фирме, али не у време догађаја који су се везивали за ову фирму у погледу злоупотреба одређених лица која су радила у истој, па како у самом тексту није наглашено да је тужилац био директор у периоду за који се не везују злоупотребе у раду ове фирме, већ напротив да тужилац “нема чисту биографију”, да је он један од “... људи за прљаве послове”, те да је у категорији лица којима се окружио опозициони лидер ... која нису поштена, ова информација, заједно са осталим наведеним информацијама, повређује тужиочеву част и углед, лажно га приказујући као директора који се бави злоупотребама и који муља са

рекламама и телевизијским секундама.

Право на накнаду штете прописано је одредбом члана 112 став 1 Закона о јавном информисању и медијима, према којој одредби лице на које се односи информација чије је објављивање у складу са овим законом забрањено, а које због њеног објављивања трпи штету, има право на накнаду материјалне и нематеријалне штете у складу са општим прописима и одредбама овог закона, независно од других средстава правне заштите која том лицу стоје на располагању у складу са одредбама овог закона.

Из ове одредбе, према томе, произилази да се општа правила о одговорности имају применити у свему ономе о чему не постоје посебна правила Закона о јавном информисању и медијима. Опште правило одговорности за штету садржано у одредби члана 154 став 1 Закона о облигационим односима прописује да ко другоме проузрокује штету дужан је накнадити је, уколико не докаже да је штета настала без његове кривице. Према томе, уколико се докажу штетна радња и последица, односно узрочна веза између штетникове радње и штете као последице, претпоставља се да је штетник крив, али се може ослободити одговорности доказивањем да није крив (да нема намере нити непажње). С друге стране, Закон о јавном информисању и медијима, одговорност по основу кривице прописује за одговорног уредника и новинара али уз две особености у односу на општа правила Закона о облигационим односима. Прва је да се кривица одговорног уредника и новинара не пресумира, за разлику од правила садржаног у одредби члана 154 став 1 ЗОО (и ранијих решења закона из ове области), док се друга особеност састоји у садржини појма кривице. Према општим правилима грађанско-правне одговорности, кривица се састоји у намери или непажњи (члан 158 ЗОО), док кривица према Закону о јавном информисању и медијима јесте понашање одговорног уредника и новинара противно обавези новинарске пажње која је регулисана у одредби члана 9 Закон о јавном информисању и медијима. Због тога је неосновано указивање тужених у жалби о томе да је у конкретном случају било места примени одредбе члана 158 ЗОО.

У свим осталим питањима важе општа правила облигационог права, а то је да постоји штетна радње, (објављивање недопуштене информације), да постоји штета као последица (душевни болови због објављивања недопуштене информације) и узрочна веза између штетне радње и штете, а све ове чињенице мора доказати оштећени ускладу са својом обавезом садржаном у општој одредби правила о терету доказивања из члана 231 Закона о парничном поступку, која произилази из правила о терету тврдњи из члана 228 ЗПП. У складу са овим правилима, терет доказивања битних чињеница у погледу одговорности за штету, постојање штетне радње, последице и узрочне везе, јесте на оштећеном, који у случају одговорности због објављивања недопуштених информација у медијима треба да докаже да је информација недопуштена, каква је у случају информација о личности она којом се врши повреда части, односно угледа, односно лице приказује у лажном светлу приписивањем особина или својстава које оно нема, односно одрицањем особина или својстава које има (члан 79 став 2). С обзиром да је супротно наводима жалбе тужених у поступку утврђено да су горе изнете информације недопуштене, да је реч о лезионо подобним информацијама због којих је тужилац трпео душевне болове, постоји одговорност издавача, како то правилно закључује првостепени суд, јер је његова одговорност објективна, без обзира на кривицу, али и одговорност одговорног уредника с обзиром да су недопуштене информације објављене противно обавези коју је налагала дужна новинарска пажња, а то значи да се пре објављивања ових информација о личности тужиоца провери порекло, истинитост и потпуност с пажњом примереном околностима, што је изостало према правилном закључку првостепеног суда.

Због свега наведеног првостепени суд је правилном применом одредбе члана 115

Закон о јавном информисању и медијима, закључио да постоји солидарна обавеза тужених да тужиоцу накнаде нематеријалну штету због претрпљених душевних болова због повреде достојанства његове личности, због објављивања недопуштених информација, правилно одмеравајући правичну накнаду у складу са интензитетом и трајањем ових душевних болова, сагласно одредби члана 200 Закона о облигационим односима и то по слободној оцени. Приликом одмеравања правичне накнаде, првостепени суд је узео у обзир значај повређеног добра и циљ коме служи накнада, а то је ублажавање последица повреде, па нису основани наводи жалби странака према којима би се циљ накнаде могао постићи досуђивањем нижег износа, односно да не може бити постигнут без досуђивања вишег износа. По схватању апелационог суда, досуђени износ може тужиоцу омогућити ублажавање штетних последица, а досуђивање вишег, односно нижег износа не би било у складу са сврхом која се остварује правичном новчаном накнадом. На досуђени износ правичне накнаде тужиоцу, првостепени суд је истом правилно досудио законску затезну камату почев од дана пресуђења када је накнада утврђена, на основу одредби чланова 189 и 277 ЗОО, док је захтев за исплату законске затезне камате почев од дана подношења тужбе па до дана пресуђења правилно одбио као неоснован.

Правилан је закључак првостепеног суда и у погледу тога да тужилац нема право на накнаду нематеријалне штете због повреде права на приватност због објављивања фотографије са записом његовог лика уз овај текст, с обзиром да је реч о фотографији са јавног скупа, због чега туженима није била потребна сагласност тужиоца за објављивање фотографије, све ово на основу одредбе члана 82 став 1 и 2 тачка 10 Закон о јавном информисању и медијима.

Жалбено указивање тужиоца да је првостепени суд требало да примени одредбу члана 80 став 5 Закона о јавном информисању и медијима, неосновано је. Према овој одредби, пристанак дат за једно објављивање, за одређени начин објављивања, односно за објављивање у одређеном циљу не сматра се пристанком за поновљено објављивање, за објављивање на други начин, односно за објављивање за друге циљеве. Наведена одредба прописује ситуацију када је лице дало пристанак за објављивање док одредба члана 82 ЗЈИМ регулише ситуацију када уопште није потребан пристанак за објављивање. У конкретном случају, тужилац није дао пристанак за објављивање, што је неспорно, али његов пристанак и није био потребан с обзиром да се ради о запису његовог лика са јавног скупа.

Према одредби члана 120 став 1 Закона о јавном информисању и медијима, по захтеву тужиоца у парницама, поред осталог, и по тужби за накнаду штете, суд налаже одговорном уреднику да правноснажну пресуду објави без коментара и без одлагања, о свом трошку, најкасније у другом наредном броју новина, односно у другој наредној радио или телевизијској емисији од дана када је пресуда постала правноснажна.

С обзиром да је у конкретном случају тужиоцу досуђена правична новчана накнада, правилна је одлука првостепеног суда којом је наложено одговорном уреднику објављивање увода и изреке пресуде без коментара и без одлагања о трошку уредника, најкасније у другом наредном броју новина од када је одлука постала правноснажна.

Правилна је и одлука којом је одбијен захтев тужиоца да му тужени у случају необјављивања одговора исплати новчани износ од 300.000,00 динара, из разлога што би тужилац право на објављивање судског пенала према одредби члана 120 став 2 ЗЈИМ имао због необјављивања пресуде којом му је досуђена накнада штете, а не због необјављивања одговора на информацију, с обзиром да тужилац такав захтев у овој парници није поставио, како је то правилно закључио и првостепени суд.

Због свега наведеног, апелациони суд је одбио као неосноване жалбе странака и првостепену пресуду потврдио у ставовима првом, другом, трећем, четвртном, делу става петог изреке којим је наложено одговорном уреднику Рајку Недићу да без коментара и одлагања о свом трошку, а најкасније у другом наредном броју новина од дана правноснажности одлуке, објави увод и изреку ове пресуде, као и у ставу шестом изреке применом одредбе члана 390 Закона о парничном поступку.

С обзиром на исход спора и постигнут успех странака, применом члана 402 тачка 2 ЗПП, правилна је и одлука о трошковима садржана у ставу седмом изреке побијане пресуде, који су тужиоцу досуђени правилном применом одредби чланова 153, 154 и 163 Закона о парничном поступку, и правилно одмерени у складу са Тарифом о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката и Таксеном тарифом из Закона о судским таксама.

Наводи жалбе тужиоца у погледу тога да досуђен износ није сразмеран успеху тужиоца у овој парници, указујући тиме на неправилну примену одредбе члана 153 Закона о парничном поступку, нису основани. Наиме, када се ради о захтеву за накнаду нематеријалне штете, а у ситуацији када је странка у поступку успела само делимично, њој припада у целости износ накнаде парничних трошкова, али према висини досуђене накнаде. С тога је правилно првостепени суд поступио када је тужиоцу признао трошкове судских такси сразмерно висини досуђене накнаде, применом Таксене тарифе из Закона о судским таксама.

Тужилац нема право на накнаду трошкова на име састава предлога за враћање у пређашње стање, с обзиром да овај трошак није био потребан за вођење ове парнице што је првостепени суд правилно оценио применом одредбе члана 154 Закона о парничном поступку, а што се жалбом тужиоца неосновано оспорава.

С обзиром на неуспех странака у поступку по жалби, не припадају им трошкови другостепеног поступка, због чега су њихови захтеви на накнаду истих одбијени као у изреци ове пресуде.

**Председник већа-судија
Ирена Вуковић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић